

בין דוחא לפילדלפי: ישראל עלולה לעשות טעות בלתי הפיכה

written by מאיר בן שבת | 16.08.2024

השליטה הישראלית בציר פילדלפי היא אחד ההישגים המערכתיים של ישראל במלחמה בעזה. היא לא רק מנוף-לחץ לקידום עסקת השחרור, אלא תנאי הכרחי כדי למנוע מחמאס להשתקם. זהו גם יישום של לקח מרכזי מכישלון מאמציה של ישראל, בשני העשורים האחרונים, למנוע את תהליכי ההתעצמות הצבאית בעזה. הסתמכות על מנגנונים חלופיים לא הוכיחה את עצמה בעבר ואין יסוד להנחה שהיא תוכיח את עצמה בעתיד. יתרה מכך, הנכונות לדון בהסדרים חלופיים נוסכת בחמאס את התקווה כי בשוך הקרבות, רצועת עזה תחזור להתנהל במאפייני 6 אוקטובר.

הדיווחים על נכונות מצד גורמים במערכת הישראלית לגלות גמישות בסוגיית ציר פילדלפי נבלעו בים העדכונים והפרשנויות סביב המגעים לעסקת-שחרור והמתחויות הביטחונית מול איראן וחיזבאללה. בלי להמעיט במשמעות הסעיפים האחרים שנדונים בפסגה בדוחא, לסוגיית השליטה בציר פילדלפי עשויה להיות השפעה מכרעת על תוחלת הישגיה של ישראל במלחמה הנוכחית. מידת השליטה בציר הזה תכתוב לא רק את משך הזמן שיידרש לאויבינו כדי לשוב ולאיים על ישראל, אלא גם את סוג האיומים ואת עוצמת הסיכונים שאיתם נהיה עלולים להתמודד בעתיד. לא נידרש דמיון מפותח כדי להעריך את התרחישים ואת המגמות הצפויות ללא שליטה ישראלית אפקטיבית: אנו עדיין חווים את תוצאותיהן בעזה ובגבול הצפוני חיזבאללה מספק דוגמאות נוספות לכך בכל יום.

בשנים האחרונות, כלקח מהמציאות בעזה, ישראל הבהירה כי בכל הסדר מדיני עתידי, היא לא תוותר על השליטה במעטפת החיצונית של הגבולות. הדברים נאמרו ביחס להסדרים עם הרשות הפלסטינית והם בודאי נכונים גם ללא הסדר, ביחס לרצועת עזה. המחיר הנורא שישראל שילמה ב-7 באוקטובר, נתן לה את הלגיטימציה לכך. במסגרת המלחמה נוצרו גם התנאים המבצעיים שאפשרו זאת. ואולם, אם ישראל תוותר על כך כעת יהיה זה צעד בלתי הפיך. היא לא תוכל לשוב ולתפוס את השטח לאחר התחייבויות שתתן במסגרת הבנות עם מצרים וארה"ב וכחלק מהסכמות בינ"ל רחבות יותר.

כל בר דעת מבין כי אין די באמצעי גילוי ופיקוח כדי למנוע ולסכל הברחות. בנוסף להם נדרשת "רגל מסיימת", כוח אכיפה מבצעי שיועד להגיב בזמן רלוונטי לכל אירוע. בלי יכולת ישראלית עצמאית לסכל את הברחות, נאלץ להיות סמוכים על חסדיהם של המצרים. מערכת השיקולים שלהם אינה זהה לשלנו. האפשרות שמנגנון זה יעמוד בציפיותיה של ישראל היא בעלת סבירות נמוכה יותר מההנחה שסוגיית הברחות, תהפוך למוקד של מתיחות בין ישראל ומצרים, או שתיקבר בתוככי המנהרות, כטבען של פעולות המתנהלות בחשאיות, הרחק מעיניו הביקורתיות של הציבור.

שליטה ישראלית בציר פילדלפי אמנם מייצרת אתגרים מורכבים לישראל, במישור המבצעי, בתחום המדיני ובהיבטים נוספים, אך נגדם ראוי להעמיד את המחירים שישולמו בהיעדר שליטה. לפחות במישור המבצעי נראה כי דווקא בעת הזו, קיימים תנאים והצדקה לביצועם של מהלכים הנדסיים נרחבים, כדי לשפר את מרכיבי ההגנה על כוחותינו ונכון למצות גם את ההזדמנות לכך.

שליטה ישראלית בציר פילדלפי אולי אינה החלופה האידיאלית לישראל, אך היא חיונית לשם השגתן של שתיים ממטרות המלחמה: שלילת היכולות הצבאיות והשלטוניות של חמאס ומניעת הפיכתה של עזה לבסיס טרור בעתיד.

יהיה בה גם משום תיקון לחלק מתחלואי העבר, יישום של העיקרון "נגן על עצמנו בעצמנו", הפקעת נכס משמעותי מידינו של מי שביצע נגדנו את ההתקפה הנפשעת ב-7 באוקטובר, צעד מהותי לשינוי המציאות העתידית ברצועת עזה ומסר גם לחיזבאללה.

המאמר התפרסם באתר וואלה, בתאריך 16.08.2024.